

A kompetíciós elmélet története

Meszéna Géza

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Biológiai Fizika Tanszék

<http://evol.elte.hu/~geza>

Alapgondolatok

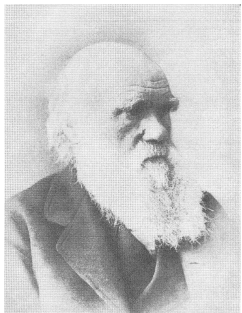
- Thomas Malthus (1766-1834)
Bármely populáció alapviselkedése az exponenciális növekedés.
(V.ö. tehetetlenségi mozgás a fizikában.)

Alapgondolatok

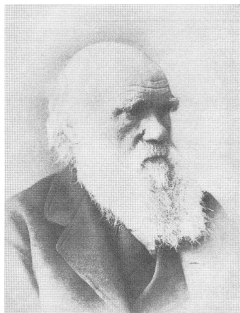
- Thomas Malthus (1766-1834)
Bármely populáció alapviselkedése az exponenciális növekedés.
(V.ö. tehetetlenségi mozgás a fizikában.)
- Charles Darwin (1809-1882)
A populációnövekedés szükségképpen korlátba ütközik.
⇒ Harc a túlélésért.
⇒ Együttélő fajok különböző növekedési korlátokba ütköznek.

Alapgondolatok

- Thomas Malthus (1766-1834)
Bármely populáció alapviselkedése az exponenciális növekedés.
(V.ö. tehetetlenségi mozgás a fizikában.)

- Charles Darwin (1809-1882)
A populációnövekedés szükségképpen korlátba ütközik.
⇒ Harc a túlélésért.
⇒ Együttélő fajok különböző növekedési korlátokba ütköznek.

- Georgij F. Gause (1910-1986)
Fajok együttélésének szükséges feltétele az ökológiai differenciálódás.

A 20. század eleje

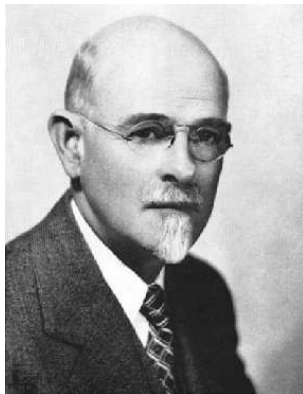

Alfred Lotka
(1880-1949)

Vito Volterra
(1860-1949)

Lotka-Volterra egyenletek

Joseph Grinnell
(1877-1939)

Charles Elton
(1900-1991)

Gerincesek, kiismerhetőek.

Minden fajnak megvan a megfelelő ökológiai helye, szerepe, azaz niche-e.

Egy niche-ben *természetesen* csak egy faj lehet.

Kompetitív kizárás

Garrett Hardin
(1915-2003)

“Complete Competitors Cannot Coexist”

Vitatkozó nézetek a kompetitív kizárásról:

- Matematikai trivialitás nem tud nem igaz lenni.
- Érdekes hipotézis, ellenőrizni kell a terepen.

A kompetitív kizárás alkonya:

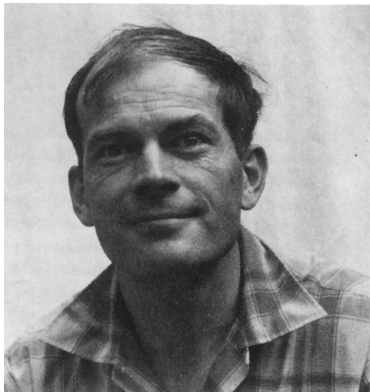
- Nem igazolódik terepvizsgálatokban.
- Hasznavehetetlen, ha nincs világos szó arról, mennyire kell különbözni.
- Nem biztos, hogy a kompetitív kölcsönhatások határozzák meg az ökoszisztéma működését.
- A kompetitív kizárás egy egyensúlyi gondolat, de a világ nemegyensúlyi.

A 20. század dereka

Mi is az, hogy niche?

G. Evelyn Hutchinson
(1903-1991)

A modellező ökológia atyja.
Látszólag egy niche-ben élő poszáták.
r-K szelekció.

Robert MacArthur
(1930-1972)

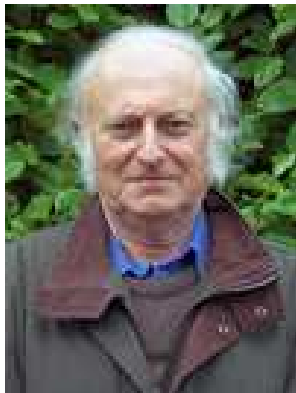

Stressz és zavarás

Michael Huston

Zavarás: lelassítja a kompetitív kizárást???

Philip Grime

CSR klasszifikáció:

Kompetitív, stressztoleráns, r-stratégista

Modern elmélet

Peter Chesson

Együttélés fluktuáló környezetben.

David Tilman

Növényi kompetíció:
talaj-források, napfény, veszteség

